

O tym jak ważne są tradycje i zwyczaje rodzinne w życiu dziecka (nie tylko z okazji świąt wielkanocnych).

Tradycja służy zachowaniu porządku świata.
Jeśli ją złamiemy, świat się skończy. -Paulo Coelho

Tradycje rodzinne odgrywają podstawową rolę w kształceniu charakteru człowieka, są one miernikiem więzi emocjonalnej w rodzinie, przez co stanowią ogromną wartość wychowawczą. W rodzinie funkcjonują różne zakorzenione w tradycji i otwarte na współczesność zwyczaje i obyczaje.

Tradycje rodzinne dają wzorce do naśladowania w przyszłości. Pozwalają zrozumieć kim jesteśmy, skąd się wywodzimy, jacy byli nasi przodkowie. Uczą przeżywania i odbierania wzruszeń i nastrojów, a nade wszystko służą umacnianiu więzi rodzinnych, dlatego powinny być wspólnie przygotowywane, celebrowane i przeżywane.

Tradycja odgrywa ogromną rolę w naszym życiu, bo buduje poczucie bezpieczeństwa i stabilizacji. Tak wiele dziś mówi się, że tradycje rodzinne zanikają, że młode pokolenie już nie ma sentymentu do dawnej kultury, zwyczajów czy obrzędów. Odwieczne tradycje religijne i narodowe umierają na naszych oczach. Często zresztą pojęcie "tradycja" utożsamiane jest z kulturowym zacofaniem. Przymiotnik "tradycyjny" posiada ujemne zabarwienie i jest przeciwstawiany epitetowi "nowoczesny". Czujemy się nieraz zmuszeni do dokonywania wyboru między tym, co tradycyjne a nowoczesne. W mentalności współczesnego człowieka rzadko daje się pogodzić "nowoczesność" z kontynuacją, czyli właśnie z "tradycją". Tymczasem autentycznie rozumiana nowoczesność nie tylko nie sprzeciwia się dobrze pojętej tradycji, ale z niej właśnie wyrasta i na niej jest budowana. Tradycja pozostaje więc fundamentalną wartością w życiu człowieka. Jest ona konieczna. Bez niej człowiek byłby istotą zagubioną i stale zaczynającą wszystko od nowa. Potrzebna jest nam dziś wrażliwość na tradycję, aby zachować dla nas i naszych dzieci to, co przejęliśmy najlepszego z przeszłości. Tradycje takie jak: kultywowanie obchodzenia świąt czy jubileuszy, wspólne spożywanie posiłków, wypełnianie wolnego czasu wspomnieniami rodziców czy wspólnym oglądaniem fotografii rodzinnych, poza umacnianiem więzi rodzinnej przyczynia się również do wzbudzania poczucia odpowiedzialności. Najgłębsze ślady w pamięci dziecka pozostawiają te zwyczaje i tradycje, które wiążą się z przeżyciami uczuciowymi. Dzieci przy okazji przygotowań do różnych świąt czy wielkich uroczystości poznają „smak” dzielenia się radością, a także zmartwieniem, uczą się pamięci o innych, ćwiczą okazywanie czułości, wdzięczności, hojności, ja także powinno mieć pragnienie obdarowania innych bliskich mu osób, powinno cieszyć się radością, którą sprawiło innym. Tradycja wprowadza także stały rytm w życiu człowieka, uporządkowanie, którego potrzebuje także dziecko. Dziecko nie jest w stanie samo zbudować sobie stałego rytmu życia w obrębie dnia, tygodnia czy też miesiąca. Kieruje się najczęściej chwilowym impulsem i doznaniem. Nie doświadcza pragnienia budowania stałości życia, choć bardzo jej potrzebuje. To wielka rola rodziców w tym, aby pomóc dziecku w zbudowaniu pewnego porządku dnia, tygodnia czy miesiąca. Jeśli to nie nastąpi, życie dziecka stanie się chaotyczne, nieuporządkowane, a przez to męczące tak dla niego, jak i dla otoczenia, w którym żyje. W chaotycznej rzeczywistości dziecko nie ma poczucia bezpieczeństwa, jest zagubione, dezorientowane i żyje w ciągłym stresie. Gdy w domu nie ma ustalonego codziennego rytmu życia, wówczas zdarza się, że rodzice prowadzą nieustanne wojny z dziećmi o każdą ich czynność i zajęcie: o obecność na posiłkach, powrót

do domu o wyznaczonej porze, pójście na spoczynek, ranne wstawanie, czy porządek w pokoju, Pielęgnowanie corocznych tradycji świątecznych i rocznicowych wprowadza w życie dziecka pewien porządek oraz doświadczenie obietnicy i nadziei. Współczesna cywilizacja konsumpcyjna, która usiłuje niemal natychmiast zaspokajać wszelkie głody uczuciowe i zmysłowe, zabija w nas doświadczenie oczekiwania i obietnicy. Życie bez oczekiwania i nadziei staje się monotonne i płaskie. Okazją do doświadczenia nadziei i obietnicy może stać się dla dziecka tradycyjne oczekiwanie świąt, rocznicy urodzin, imienin, wspólnego rodzinnego wyjazdu na wakacje, czy okolicznościowych odwiedzin krewnych i znajomych. Bardzo ważnym elementem każdego wielkiego święta jest oczekiwanie. Świętowanie jest tym piękniejsze, im głębiej i staranniej jest przygotowane poprzez oczekiwanie. Stworzenie stałego rytmu życia rodzinnego, mimo szybkiego tempa naszej rzeczywistości, wymaga od rodziców świadomego wysiłku. Budowanie tradycji nie polega na sztywnym narzuceniu wszystkim członkom rodziny zwyczajów, które rodzice wynieśli ze swoich domów. Tradycja rodzinna winna być żywa. Winna być też pielęgnowana przez wszystkich członków rodziny. Obok tradycyjnych zwyczajów warto jest tworzyć i wprowadzać nowe, rodzinne zwyczaje, „wyróżniające” naszą rodzinę spośród innych (tzw. „mała tradycja”). Wiele radości i zacieśnienie rodzinnych więzi mogą przynieść np.: niedzielny wspólny spacer w ulubione miejsce, dzień bez telewizora, ale za to ze wspólną zabawą , grami planszowymi, przygotowanie przez dzieci niedzielnego śniadania dla rodziców itp. Wiele drobnych na pozór zwyczajów, wprowadzonych umiejętnie do codziennego życia może znakomicie ułatwić bezkonfliktowe współżycie rodziców z dziećmi. Wspaniałym sposobem tworzenia i uczenia dziecka tradycji rodzinnej jest prowadzenie kroniki czy też księgi życia rodziny. Zapisywać można w niej ważniejsze wydarzenia z życia rodziny, wspomnienia z odbytych wycieczek, podróży itp. Do takiej księgi mogą wpisywać swe uwagi również dzieci, goście i przyjaciele. Wklejać możemy do niej fotografie , pocztówki, ciekawsze listy z życzeniami z różnych okazji oraz inne wiadomości obrazujące życie rodziny. Taka rodzinna kronika to pamiątka, do której zagląda się po latach z prawdziwym wzruszeniem. Jest to wspaniała forma kształcenia więzi rodzinnej.

Innymi przykładami tradycji rodzinnych będą: - spotkania z okazji ważnych uroczystości np. chrztów, ślubów, I Komunii Świętej, wspólnej modlitwy, - celebrowanie świąt narodowych, Tłusty Czwartek, Andrzejki, - zjazdy rodzinne, które stanowią okazję do spotkania dawno niewidzianych krewnych lub poznania nieznanych członków rodziny.

Co jeszcze możemy przekazać ?– np. rodzinne firmy i wykonywanie zawodu – prowadzą je przedstawiciele kolejnych pokoleń, dzięki temu zdobyte doświadczenia i umiejętności są przekazywane następcom: - przepisy na potrawy, które przekazywane są z pokolenia na pokolenie - wspólne spędzanie wolnego czasu np. spacer, wakacje, - przekazywanie imion z pokolenia na pokolenie, - szacunek wobec starszych, - przestrzeganie norm społecznie przyjętych.

Zbliżają się święta wielkanocne i w tym czasie warto skupić się na różnego rodzaju tradycjach.

Malowanie jaj jest bardzo popularną tradycją w wielu polskich domach . Każdy rejon ma jednak swój charakterystyczny sposób zdobienia jaj . W zależności od techniki zdobienia, jajka wielkanocne mają różne nazwy : pisanki, kraszanki, drapanki, oklejanki, nalepianki, ażurki . Jajka wielkanocne święci się w Wielką Sobotę, a spożywa się je tradycyjnie podczas śniadania wielkanocnego .

Kolejną tradycją związaną z Wielkanocą jest tzw. święconka. Ludzie wkładają do wiklinowego koszyczka określone pokarmy i idą do kościoła w Wielką Sobotę, by je poświęcić. Pokarmy ze święconki zostają spożyte podczas śniadania wielkanocnego. Każdy pokarm z koszyczka ma swoje symboliczne znaczenie: jajko symbolizuje nowe życie, sól-chroni przed zepsuciem, baranek to symbol zwycięstwa dobra nad złem, chleb – gwarantuje dobrobyt, ser – przyjaźń, wędlina- zdrowie, a chrzan symbolizuje krzepę i siłę.

Poniedziałek Wielkanocny jest zwany inaczej „lanym poniedziałkiem” lub „Śmingusem dyngusem”. Tradycja tego dnia wywodzi się z kultury słowiańskiej, według której oblewanie się wodą miało sprzyjać płodności, dlatego najczęściej oblewano panny na wydaniu. Współcześnie oblewa się wszystkich, bez wyjątku. Zabawa ta wciąż jest popularna wśród dzieci.

Na koniec zapamiętajmy takie zdanie - pielęgnując tradycje, poświęcamy czas dla innych i obdarowujemy ich czymś najpiękniejszym – sobą.

Psycholog Urszula Janota

Źródła: 1. Halina Semenowicz, „Rodzina i dom. Kształtowanie więzi rodzinnej”, Instytut Wydawniczy CRZZ, Warszawa, 1976, 2. B. Dymara, W. Korzeniowska, F. Ziemiński, „Dziecko w świecie tradycji”, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2010, 3. J. Augustyn SJ, „Ojcostwo. Aspekty pedagogiczne i duchowe”, Wydawnictwo WAM, Kraków 2009, 4. Materiał pt.: „Halina Semenowicz. Kształtowanie więzi rodzinnej. Zwyczaje i tradycje rodzinne” zebrany i opracowany przez nauczycielkę SP Komorniki, panią Iwonę Jankowiak